

**PROGRAM I ZASADY ORGANIZACJI PRAKTYKI DYDAKTYCZNEJ
W ZAKRESIE DYDAKTYKI GEOGRAFII DLA UCZESTNIKÓW STUDIÓW
PODYPLOMOWYCH *GEOGRAFIA DLA NAUCZYCIELI*
NA WYDZIALE NAUK ŚCISŁYCH I PRZYRODNICZYCH UNIWERSYTETU
SZCZECIŃSKIEGO**

I. Cel ogólny:

Gromadzenie doświadczeń związanych z pracą dydaktyczno-wychowawczą nauczyciela geografii i konfrontowanie nabytej wiedzy z zakresu dydaktyki szczegółowej z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym.

II. Zadania i treści:

1. Zapoznanie się z specyfiką szkół, zarówno na poziomie podstawowym, jak i ponadpodstawowym, w których praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nie zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczniów oraz prowadzonej dokumentacji.
2. Obserwowanie:
  - a. czynności podejmowanych przez opiekunów praktyki (w szkołach na poziomie podstawowym oraz ponadpodstawowym) w toku prowadzonych przez nich lekcji oraz aktywności uczniów;
  - b. toku metodycznego lekcji, stosowanych przez opiekunów praktyk metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych;
  - c. interakcji nauczyciel- uczeń oraz interakcji między uczniami w toku lekcji;
  - d. sposobów aktywizowania i dyscyplinowania uczniów;
  - e. sposobu oceniania uczniów;
  - f. sposobu zadawania i kontrolowania pracy domowej;
  - g. organizacji przestrzeni w klasie, sposobu jej zagospodarowania.
3. Współdziałanie z opiekunami praktyki w:
  - a. planowaniu i prowadzeniu lekcji,
  - b. organizowaniu pracy w grupach,
  - c. przygotowaniu pomocy dydaktycznych,
  - d. wykorzystaniu środków multimedialnych i technologii informacyjnej w pracy dydaktycznej,
  - e. kontrolowaniu i ocenianiu uczniów,
  - f. organizowaniu przestrzeni klasy.
4. Prowadzenie lekcji w oparciu o samodzielnie opracowane scenariusze (konspekty) zawierające sformułowane cele dydaktyczne oraz metody i formy pracy oraz środki dydaktyczne dostosowane do realizowanych treści kształcenia.

W szczególności w toku lekcji uczestnik powinien:

  - a. wykorzystywać środki multimedialne i technologie informacyjne
  - b. dostosowywać sposób komunikacji do poziomu rozwoju uczniów;
  - c. organizować pracę uczniów w grupach zadaniowych;
  - d. diagnozować poziom wiedzy i umiejętności uczniów.
  - e. podejmować indywidualną pracę dydaktyczną z uczniami;
5. Analiza i interpretacja zaobserwowanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym:

- a. prowadzenie dokumentacji praktyki;
- b. konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką;
- c. ocena własnego funkcjonowania w toku wypełniania roli nauczyciela;
- d. ocena przebiegu prowadzonych lekcji oraz realizacji zamierzonych celów;
- e. konsultacje z opiekunami praktyk w celu omawiania obserwowanych i prowadzonych lekcji.

III. Zasady organizacji praktyki w szkole

1. Uczestnik samodzielnie wybiera szkoły, jedną na poziomie podstawowym, oraz jedną na poziomie ponadpodstawowym, w których będzie odbywał praktyki dydaktyczne i które zapewnią wymogi praktyk.
2. Praktyki zawodowe uczestnik odbywa w ostatnim semestrze studiów podyplomowych. W uzasadnionych przypadkach może je rozpocząć wcześniej, nie wcześniej niż po zaliczeniu pierwszego semestru studiów podyplomowych.
3. Uczestnik ma obowiązek uzgodnić, czas i miejsce praktyk z kierownikiem studiów podyplomowych najpóźniej 25 dni przed rozpoczęciem ostatniego semestru studiów podyplomowych.
4. Prośbę do dyrektorów szkół o przyjęcie uczestnika na praktyki zawodowe wystosowuje Kierownik Studiów Podyplomowych zaś umowę zlecenia dla nauczycieli - opiekunów praktyk zawiera Wydział Nauk Ścisłych i Przyrodniczych reprezentowany przez Dziekana, Kierownika Studiów Podyplomowych oraz Kwestora Uniwersytetu Szczecińskiego.
5. Wynagrodzenie dla opiekunów praktyk pokrywane jest w całości z opłat wnoszonych przez uczestnika za uczestnictwo w studiach podyplomowych.
6. Ogólny nadzór nad praktyką w danej szkole pełni dyrektor tej szkoły. Uczestnicy podlegają jego decyzjom w zakresie organizacji praktyki i realizacji jej programu.
7. Bezpośrednim opiekunem praktyki w danej szkole jest wyznaczony przez dyrektora tej szkoły nauczyciel geografii.
8. Opiekunem praktyk (kierownikiem praktyk) z ramienia Uczelni jest powołany przez Kierownika Studiów Podyplomowych nauczyciel akademicki, który na podstawie przedstawionej dokumentacji i opinii, dokonuje jej zaliczenia.
9. Dyrekcja danej szkoły wraz z nauczycielem geografii ustala harmonogram zajęć dla uczestnika w tej szkole.
10. Praktyka nie jest równoważna ze stosunkiem pracy a odpowiedzialność za prawidłowy tok zajęć, za bezpieczeństwo uczniów, spoczywa na nauczycielu.
11. Opiekun praktyki w danej szkole sporządza opinię o przebiegu i wynikach praktyki oraz ocenia (w skali ocen: niedostateczny, dostateczny, dostateczny plus, dobry, dobry plus, bardzo dobry) wyniki pracy uczestnika przyjmując za kryteria:
  - stopień realizacji zadań zawartych w programie praktyki,
  - umiejętność analizowania zajęć hospitowanych,
  - umiejętność przygotowania i prowadzenia zajęć,
  - aktywność i inicjatywę, pomysłowość w pracy,
  - postawę wobec uczniów,
  - inne zjawiska istotne w pracy, postawę i przydatność do zawodu.
12. Opinie obu nauczycieli – opiekunów praktyki w danej szkole należy przesłać lub przekazać za pośrednictwem uczestnika studiów podyplomowych do kierownika praktyk na Uczelni.

IV. Wymiar godzinowy zajęć

Praktyka dydaktyczna realizowana jest w 3 semestrze (w uzasadnionych przypadkach praktyka może rozpocząć się po zakończeniu 1. semestru), na obu poziomach nauczania (podstawowym i ponadpodstawowym), w łącznym wymiarze 90 godzin. Łącznie w obu szkołach uczestnik powinien zrealizować następujący wymiar godzin:

Treść ćwiczeń	Liczba godzin
Zapoznanie się z specyfiką szkół, w których praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczniów oraz prowadzonej dokumentacji.	5
Obserwowanie czynności podejmowanych przez opiekunów praktyki w toku prowadzonych przez nich lekcji oraz aktywności uczniów, toku metodycznego lekcji, stosowanych przez nauczycieli metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych;	20
Współdziałanie z opiekunami praktyki w planowaniu i prowadzeniu lekcji, organizowaniu pracy w grupach, przygotowaniu pomocy dydaktycznych, wykorzystaniu środków multimedialnych w pracy dydaktycznej, kontrolowaniu i ocenianiu uczniów, podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	5
Prowadzenie lekcji w oparciu o samodzielnie opracowane scenariusze.	45
Analiza i interpretacja zaobserwowanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym prowadzenie dokumentacji praktyki, konfrontowaniu wiedzy teoretycznej z praktyką; ocena własnego funkcjonowania w toku wypełniania roli nauczyciela; ocena przebiegu prowadzonych lekcji oraz realizacji zamierzonych celów. Konsultacje z opiekunem praktyki w celu omówienia i obserwowanych i prowadzonych lekcji.	15
Razem	90

V. Dokumentacja i warunki zaliczenia praktyki

Z wykonywanych ćwiczeń student sporządza notatki i konspekty w dzienniku praktyki. Dziennik praktyki (teczka z kartkami lub zeszyt) powinien być podzielony na zakresy odpowiadające zakresom w pkt. II programu.

Zaliczenia praktyki dokonuje nauczyciel akademicki powołany przez Kierownika Studiów Podyplomowych na kierownika praktyk.

Warunkiem zaliczenia praktyki jest:

1. wykonanie zgodnie z harmonogramem praktyk zadań ze wszystkich zakresów i poprawne opracowanie ich w dzienniku praktyk,
2. pozytywne oceny opiekunów praktyk w szkołach na obu poziomach nauczania,
3. złożenie dokumentacji z przebiegu praktyk najpóźniej do końca 3 semestru studiów podyplomowych,
4. pozytywna ocena kierownika praktyk na Uczelni.

**ZASADY ORGANIZACJI PRAKTYKI DYDAKTYCZNEJ
W ZAKRESIE DYDAKTYKI GEOGRAFII DLA UCZESTNIKÓW STUDIÓW
PODYPLOMOWYCH GEOGRAFIA DLA NAUCZYCIELI
NA WYDZIALE NAUK ŚCISŁYCH I PRZYRODNICZYCH UNIWERSYTETU
SZCZECIŃSKIEGO W SYTUACJI UWZGLĘDNIENIA PRACY ZAWODOWEJ W
CHARAKTERZE NAUCZYCIELA GEOGRAFII JAKO CZĘŚCI PRAKTYKI**

Poniższe zasady mogą być realizowane jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach, gdy nie ma możliwości odbycia całej praktyki pod kierunkiem wykwalifikowanego, doświadczonego nauczyciela geografii pełniącego funkcję kierownika praktyki.

Praktyka musi umożliwić realizację wszystkich celów i treści zawartych w regulaminie praktyk oraz w sylabusie. Ogólne zasady organizacji praktyk pozostają niezmienione. Konieczne jest odbycie praktyki w szkołach zarówno na poziomie podstawowym, jak i ponadpodstawowym.

Wymiar godzinowy zajęć realizowany jest w następujący sposób:

Treść ćwiczeń	Liczba godzin	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna za realizację treści ćwiczeń, w tym przygotowanie harmonogramu zajęć.
Zapoznanie się z specyfiką szkoły, w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczniów oraz prowadzonej dokumentacji.	5	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której uczestnik jest zatrudniony na stanowisku nauczyciela geografii.	Dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.
Obserwowanie: czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji oraz aktywności uczniów, toku metodycznego lekcji, stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych.	20	Obserwacja zajęć prowadzonych przez wykwalifikowanego, doświadczonego nauczyciela geografii pełniącego funkcję opiekuna praktyki.	Nauczyciel geografii wskazany przez dyrektora szkoły, w której jest zatrudniony (zwany dalej opiekunem praktyki).
Współdziałanie z opiekunem praktyk w planowaniu i prowadzeniu lekcji, organizowaniu pracy w grupach, przygotowaniu pomocy dydaktycznych, wykorzystaniu środków multimedialnych w pracy dydaktycznej, kontrolowaniu i ocenianiu uczniów, podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	5	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której uczestnika jest zatrudniony na stanowisku nauczyciela geografii.	Dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.
Pełnienie roli nauczyciela – przygotowywanie i prowadzenie lekcji w oparciu o samodzielnie opracowane scenariusze.	45	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której uczestnik jest zatrudniony na stanowisku nauczyciela geografii.	Dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.

Analiza i interpretacja zaobserwowanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym prowadzenie dokumentacji praktyki, konfrontowaniu wiedzy teoretycznej z praktyką; ocena własnego funkcjonowania w toku wypełniania roli nauczyciela; ocena przebiegu prowadzonych lekcji oraz realizacji zamierzonych celów. Konsultacje z opiekunem praktyk w celu omówienia i obserwowanych i prowadzonych lekcji.	8	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której zatrudniony jest nauczyciel geografii pełniący funkcję kierownika praktyk.	Opiekun praktyki
	7	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której uczestnika jest zatrudniony na stanowisku nauczyciela geografii.	Dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.
Razem	90		

Harmonogram zajęć uczestnika studiów podyplomowych przygotowują i zatwierdzają poprzez złożenie pod nim podpisu, zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki (nauczyciel geografii w szkole, w której uczestnik hospituje zajęcia).

Opinię o przebiegu praktyki nauczycielskiej uczestnika studiów podyplomowych Uniwersytetu Szczecińskiego wystawiają zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki w następujący sposób:

- hospitowanie zajęć – zatwierdza opiekun praktyki, uczestnika uczestnika,
- konsultacje z opiekunem praktyk - zatwierdza opiekun praktyki,
- zapoznanie z zasadami i specyfiką organizacji pracy szkoły (studiowanie dokumentacji) - zatwierdza dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.

Ocenę opisową przebiegu i wyniku praktyki przygotowują zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki w następujący sposób:

- stopień realizacji zadań zawartych w programie praktyki oceniają zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki,
- umiejętność analizowania zajęć hospitowanych ocenia opiekun praktyki,
- umiejętność przygotowania i prowadzenia zajęć; aktywność i inicjatywę, pomysłowość w pracy, postawę wobec uczniów oraz inne zjawiska istotne w pracy, postawę i przydatność do zawodu zasadniczo ocenia dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, może jednak swoją opinię przedstawić również kierownik praktyki.

Opinię (załącznik nr 2) podpisuje zarówno opiekun praktyki, jak i dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.

Ogólną ocenę wyników praktyki proponują zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki. Końcową ocenę z praktyki wystawia na podstawie dokumentów przedstawionych przez dyrektora szkoły zatrudniającej uczestnika oraz opiekuna praktyki a także wypełnionego dziennika praktyk nauczyciel akademicki powołany przez Kierownika Studiów Podyplomowych pełniący funkcję kierownika praktyk z ramienia Uczelni.

Opiekun praktyki otrzymuje wynagrodzenie w wysokości $\frac{1}{4}$ ryczałtu przysługującego za opiekę nad pełną, sześćdziesięciogodzinną praktyką.

**ZASADY ORGANIZACJI PRAKTYKI NAUCZYCIELSKIEJ
W ZAKRESIE DYDAKTYKI GEOGRAFII DLA UCZESTNIKÓW STUDIÓW
PODYPLOMOWYCH *GEOGRAFIA DLA NAUCZYCIELI*
NA WYDZIALE NAUK ŚCISŁYCH I PRZYRODNICZYCH UNIWERSYTETU
SZCZECIŃSKIEGO W SYTUACJI UWZGLĘDNIENIA PRACY ZAWODOWEJ W
CHARAKTERZE NAUCZYCIELA PRZYRODY JAKO CZĘŚCI PRAKTYKI**

Poniższe zasady mogą być realizowane jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach, gdy nie ma możliwości odbycia całej praktyki pod kierunkiem wykwalifikowanego, doświadczonego nauczyciela geografii pełniącego funkcję kierownika praktyki.

Praktyka musi umożliwić realizację wszystkich celów i treści zawartych w regulaminie praktyk oraz w sylabusie. Ogólne zasady organizacji praktyk pozostają niezmienione. Konieczne jest odbycie praktyki w szkołach zarówno na poziomie podstawowym, jak i ponadpodstawowym.

Wymiar godzinowy zajęć realizowany jest w następujący sposób:

Treść ćwiczeń	Liczba godzin	Forma realizacji	Osoba odpowiedzialna za realizację treści ćwiczeń, w tym przygotowanie harmonogramu zajęć
Zapoznanie się z specyfiką szkoły, w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczniów oraz prowadzonej dokumentacji.	5	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której uczestnik jest zatrudniony na stanowisku nauczyciela przyrody.	Dyrektor szkoły zatrudniająca
Obserwowanie: czynności podejmowanych przez opiekuna praktyki w toku prowadzonych przez niego lekcji oraz aktywności uczniów, toku metodycznego lekcji, stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych.	20	Obserwacja zajęć prowadzonych przez wykwalifikowanego, doświadczonego nauczyciela geografii pełniącego funkcję opiekuna praktyki.	Nauczyciel geografii wskazany przez dyrektora szkoły, w której jest zatrudniony (zwany dalej opiekunem praktyki)
Współdziałanie z opiekunem praktyki w planowaniu i prowadzeniu lekcji, organizowaniu pracy w grupach, przygotowaniu pomocy dydaktycznych, wykorzystaniu środków multimedialnych w pracy dydaktycznej, kontrolowaniu i ocenianiu uczniów, podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	5	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której zatrudniony jest nauczyciel geografii pełniący funkcję opiekuna praktyki.	Opiekun praktyki

Pełnienie roli nauczyciela – przygotowywanie i prowadzenie lekcji w oparciu o samodzielnie opracowane scenariusze.	30	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której uczestnik jest zatrudniony na stanowisku nauczyciela przyrody. Wliczane są jedynie godziny dotyczące realizacji treści geograficznych .	Dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika
	15	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której zatrudniony jest nauczyciel geografii pełniący funkcję opiekuna praktyki.	Opiekun praktyki
Analiza i interpretacja zaobserwowanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym prowadzenie dokumentacji praktyki, konfrontowaniu wiedzy teoretycznej z praktyką; ocena własnego funkcjonowania w toku wypełniania roli nauczyciela; ocena przebiegu prowadzonych lekcji oraz realizacji zamierzonych celów. Konsultacje z opiekunem praktyki w celu omówienia i obserwowanych i prowadzonych lekcji.	8	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której zatrudniony jest nauczyciel geografii pełniący funkcję opiekuna praktyki.	Opiekun praktyki
	7	Ćwiczenia realizowane są w szkole, w której uczestnik jest zatrudniony na stanowisku nauczyciela przyrody.	Dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika
Razem	90		

Harmonogram zajęć uczestnika studiów podyplomowych przygotowują i zatwierdzają poprzez złożenie pod nim podpisu, zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki (nauczyciel geografii w szkole, w której uczestnik hospituje zajęcia i prowadzi 15 godzin lekcji geografii).

Opinię o przebiegu praktyki nauczycielskiej uczestnika studiów podyplomowych Uniwersytetu Szczecińskiego wystawiają zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki w następujący sposób:

- hospitowanie zajęć – zatwierdza opiekun praktyki,
- prowadzenie lekcji - zatwierdza dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika oraz opiekun praktyki,
- konsultacje z opiekunem praktyki - zatwierdza opiekun praktyki
- zapoznanie z zasadami i specyfiką organizacji pracy szkoły (studiowanie dokumentacji) - zatwierdza dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.

Ocenę opisową przebiegu i wyniku praktyki przygotowują zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki w następujący sposób:

- stopień realizacji zadań zawartych w programie praktyki oceniają zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki;
- umiejętność analizowania zajęć hospitowanych ocenia opiekun praktyki;
- umiejętność przygotowania i prowadzenia zajęć; aktywność i inicjatywę, pomysłowość w pracy, postawę wobec uczniów oraz inne zjawiska istotne w pracy, postawę i przydatność do zawodu ocenia zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej s uczestnika, jak i opiekun praktyki.

Opinie (załącznik nr 2) podpisuje zarówno opiekun praktyki, jak i dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika.

Ogólną ocenę wyników praktyki proponują zarówno dyrektor szkoły zatrudniającej uczestnika, jak i opiekun praktyki. Kończącą ocenę z praktyki wystawia na podstawie dokumentów przedstawionych przez dyrektora szkoły zatrudniającej uczestnika oraz opiekuna praktyki a także wypełnionego dziennika praktyk nauczyciel akademicki powołany przez kierownika studiów podyplomowych pełniący funkcję kierownika praktyk z ramienia Uczelni.

Opiekun praktyki otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1/2 ryczałtu przysługującego za opiekę nad pełną, sześćdziesięciogodzinną praktyką.

ZAŁĄCZNIK nr 2

Pieczęć szkoły

data.....

Opinia
o przebiegu praktyki dydaktycznej uczestnika studiów podyplomowych
Uniwersytetu Szczecińskiego

.....
 Imię i nazwisko uczestnika studiów podyplomowych

odbył praktykę dydaktyczną w okresie od ..... do.....

pod kierunkiem .....

Imię i nazwisko nauczyciela geografii

Realizacja wymiaru godzinowego zajęć:

1. Hospitowanie zajęć. ....

2. Prowadzenie lekcji. ....

3. Konsultacje z opiekunem praktyk. ....

4. Zapoznanie z zasadami i specyfiką organizacji
 pracy szkoły (studiowanie dokumentacji). ....

5. Inne .....

Łącznie .....

Ocena opisowa przebiegu i wyniku praktyki wg kryteriów:

- stopień realizacji zadań zawartych w programie praktyki,
- umiejętność analizowania zajęć hospitowanych,
- umiejętność przygotowania i prowadzenia zajęć,
- aktywność i inicjatywę, pomysłowość w pracy,
- postawę wobec uczniów,
- inne zjawiska istotne w pracy, postawę i przydatność do zawodu.

.....
 .....

